

**КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА УЧЕНИКА ЗА ПРЕДМЕТ
ГЕОГРАФИЈА**

*Наставник,
Ана Јовановић*

Праћење развоја, напредовања и остварености постигнућа ученика у току школске године обавља се формативним и сумативним оцењивањем. Ученик се из предмета ГЕОГРАФИЈА оцењује најмање два пута у полугодишту у петом разреду а четири пута у полугодишту у шестом, седмом и осмом разреду.

Бројчаном оценом изражава се:

- степен остварености прописаних стандарда

- ангажовање ученика у настави

• **ИНИЦИЈАЛНИ ТЕСТ**- обавља се на почетку школске године, у првој или другој недељи. Наставник процењује претходна постигнућа ученика у оквиру одређене области или теме, која су од значаја за предмет. Резултат иницијалног процењивања не оцењује се и служи за планирање рада наставника и даље праћење напредовања ученика.

У току полугодишта ученици од 5. до 8. разреда се из Географије оцењују на три начина:

1) **Усмено**

2) **Писмено**

3) На основу **активности на часу** (слободна наставникова процена о раду ученика током једног полугодишта/школске године).

Ученик може бити оцењен током сваког дела часа (уводног, главног и завршног) и на свим типовима часа (обрада, утврђивање и систематизација). Оцена је јавна са образложењем и препоруком за даљи рад. Оцена се бележи у педагошку свеску и уноси у дневник.

• **УСМЕНА ПРОВЕРА постигнућа ученика** - обавља се у току оба полугодишта. Најмање једна оцена треба да буде на основу усмене провере постигнућа ученика. Начини оцењивања: дискусија на часу, мапе појмова, проблемски задаци, есеји...

• **ПИСМЕНА ПРОВЕРА постигнућа ученика**

- обавља се у току оба полугодишта. Ученик ће имати најмање једну оцену (у полугодишту) на контролном задатку дужем од 15 минута. Писмени одговор изводиће се према унапред утврђеном плану који ће бити истакнут на сајту школе. Оцене су јавне, ученик има увид у свој рад. Тестови дужи од 15 минута су најављени, оцена се уписује у дневник у року од осам дана од дана провере. Реализује се на крају наставне области, а према плану предметног наставника. Тест у трајању до 15 минута обавља се без најаве, оцена се не уписује у дневник, а спроводи се ради утврђивања остварености циља часа и савладаности дела реализованих садржаја.

Тест се вреднује кроз проценте– бодове:

Одличан (5)86-100%;

Врло добар (4) 70-85 %;

Добар (3)50-69 %;

Довољан (2)30-49 %

Недовољан (1)0-29 %

Скала може да варира у зависности од постигнућа ученика, али не више од 5%.

ПРОВЕРА КАРТОГРАФСКЕ ПИСМЕНОСТИ може бити остварена усменим и писменим путем (неме карте).

•**АКТИВНОСТ на часу:** Активност ученика прати се и вреднује континуирано током наставног процеса. Елементи формативног оцењивања чине (по правилу у педагошкој евиденцији): усмени одговори, писмене провере до петнаест минута, ангажовање, степен развијености ученичке компетенције, активност на часу, успешност у групном раду, практичан рад, излагања и представљања изложби радова, пп презентација, резултата истраживања, плаката/паноа, модела, цртежа, графикона, табела, постера, збирке одабраних ученикових продуката рада - портфолија, у складу са програмом географије, домаћи задаци, однос према раду, писање есеја, учешћа у дебати и дискусији, сарадња у тиму, комуникација у тиму, показивање иницијативе, заинтересованост,...као и учешће на општинском, окружном или републичком такмичењу и учешће на националним и међународним такмичењима.

Практични рад, пројекат је индивидуални или групни облик рада на одређену тему. Рад у групи подразумева тимски рад ученика, ангажованост, размену, повезивање и примену идејаа има за циљ: самостално прикупљање и критички одабир информација; решавање проблема; доношење одлука; планирање и поштовање рокова; самостално учење; рад у групи; сарадња; критички однос према властитом и туђем раду. Наставник јасно дефинише и упознаје ученике са елементима за вредновање пројекта, групног рада и индивидуалног рада у оквиру групе.

Рад на пројекту оцењује се кроз вредновање активности и ангажовања током рада на пројекту, знања које је ученик стекао и применио у раду, продукт пројекта и излагање резултата рада.

Прати се његово залагање, труд, постигнуће, напредак, активно учествовање пре заокруживања формативне оцене у сумативну. Наставник повремено прегледа ученичке радове, школску (радну) свеску (садржај свеске, уредност, цртеже, додатне текстове) и може их оценити и уписати у педагошку евиденцију.

Подаци као што су степен самосталности у раду, креативност, степен ангажовања, начин остваривања сарадње у процесу учења са другим ученицима и други подаци о ученику битни за праћење, бележе се у педагошку свеску. У закључну оцену за крај полугодишта/школске год. могу да уђу и остале активности и интересовања ученика, његова залагања, прикази занимљивих текстова из научно-популарне литературе, редован долазак на часове додатне и допунске наставе, припремне наставе...Оцена из активности позитивно утиче на мотивацију ученика, а може бити од значаја и за општи успех ученика у његову корист.

Врста, ниво и обим знања и ангажовање ученика оцењују се тако да оцену:

У ПЕТОМ разреду - област ФИЗИЧКА ГЕОГРАФИЈА:

Одличан (5)	добија ученик који препознаје димензије Земље и објашњава последице Земљиног облика и њених кретања објашњава физичко-географске законитости у географском омотачу (климатску и биогеографску зоналност) и наводи мере за његову заштиту, обнову и унапређивање, у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама, самостално се сналази на географској карти, лако логички повезује чињенице и појмове, самостално изводи закључке који се заснивају на подацима, решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује, показује висок степен сарадње са осталим члановима групе и изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања.
Врло добар (4)	добија ученик који зна димензије Земље и у главном објашњава последице Земљиног облика и њених кретања, разуме физичко-географске законитости у географском омотачу (климатску и биогеографску зоналност) и познаје мере за његову заштиту, обнову и унапређивање, у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове, самостално изводи закључке који се заснивају на подацима, решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења, показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања, у великој мери сарађује са осталим члановима групе и у знатној мери критички расуђује.
Добар (3)	добија ученик који описује небеска тела и њихова кретања, разликује и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе у Земљиним сферама (литосфери, атмосфери, хидросфери, биосфери), у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама; у знатној мери логички повезује чињенице и појмове, већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме, у довољној мери критички расуђује, показује делимични степен активности и ангажовања и у довољној мери сарађује са осталим члановима групе.
Довољан (2)	добија ученик који именује небеска тела у Сунчевом систему и наводи њихов распоред, описује облик Земље и препознаје појаве и процесе везане за њена кретања, именује Земљине сфере (литосферу, атмосферу, хидросферу, биосферу) и препознаје њихове основне одлике знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену, у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима, понекад је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује, показује мањи степен активности и ангажовања.
Недовољан (1)	добија ученик који нема познавање основних географских објеката, појава, процеса и односа. Знања која је остварио нису ни на нивоу препознавања и не показује способност репродукције и примене, не изводи закључке који се заснивају на подацима, критички не расуђује, не показује жењу за напредовањем као ни интересовање за учешће у активностима нити ангажовање.

У ШЕСТОМ разреду:

Одличан (5)	добија ученик који у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама, лако логички повезује чињенице и појмове, самостално изводи закључке који се заснивају на подацима, решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује, показује висок степен сарадње са осталим члановима групе и изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања.
- област ГЕОГРАФСКЕ ВЕШТИНЕ: доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница - објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте	
- област ДРУШТВЕНА ГЕОГРАФИЈА: објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља, објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности, вреднује алтернативе за одрживи развој усвојеној локалној средини, Србији, Европи и свету, представља процесе који су довели до формирања савремене политичко-географске карте света	
- област РЕГИОНАЛНА ГЕОГРАФИЈА: објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у Европи и уме да издвоји географске регије.	
Врло добар (4)	добија ученик који у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове, самостално изводи закључке који се заснивају на подацима, решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења, показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања, у великој мери сарађује са осталим члановима групе и у знатној мери критички расуђује.
- област ГЕОГРАФСКЕ ВЕШТИНЕ: разуме просторне (топографске) и каузалне везе географских чињеница - објеката, појава, процеса и углавном самостално доноси закључке о њиховом односу на основу анализе географске карте.	
- област ДРУШТВЕНА ГЕОГРАФИЈА: описује утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља, познаје утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности, разуме алтернативе за одрживи развој усвојеној локалној средини, Србији, Европи и свету, описује процесе који су довели до формирања савремене политичко-географске карте света, углавном се самостално сналази на географској карти	
- област РЕГИОНАЛНА ГЕОГРАФИЈА: познаје географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у Европи и уме да издвоји географске регије, илустрира уз помоћ карте најважније географске објекте, појаве и процесе на простору Европе.	
Добар (3)	добија ученик који у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама, у знатној мери логички повезује чињенице и појмове, већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме, у довољној мери критички расуђује, показује делимични степен активности и ангажовања и у довољној мери сарађује са осталим члановима групе.
- област ГЕОГРАФСКЕ ВЕШТИНЕ: одређује стране света у простору и на географској карти, одређује положај места и тачака на географској карти, препознаје и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом, приказује понуђене географске податке: на немој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболичким знацима ...), графиком, табелом и шемом.	
- област ДРУШТВЕНА ГЕОГРАФИЈА: разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре становништва, именује међународне организације у свету (EU, UNICEF, UN, UNESCO, FAO, Црвени крст)	
- област РЕГИОНАЛНА ГЕОГРАФИЈА: описује природне и друштвене одлике Европског континента и наводи његове географске регије.	
Довољан (2)	добија ученик који препознаје њихове основне одлике знања која је остварио су

	на нивоу репродукције, уз минималну примену, у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима, понекад је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује, показује мањи степен активности и ангажовања.
	- област ГЕОГРАФСКЕ ВЕШТИНЕ: разуме појам оријентације и наводи начине оријентисања, наводи и описује начине представљања Земљине површине (глоб и географска карта), препознаје и чита географске и допунске елементе карте.
	- област ДРУШТВЕНА ГЕОГРАФИЈА: познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред, дефинише појам привреде и препознаје привредне делатности и привредне гране
	- област РЕГИОНАЛНА ГЕОГРАФИЈА: препознаје основне природне и друштвене одлике Континента Европа.
Недовољан (1)	добива ученик који нема познавање основних појмова из картографије, области друштвене географије и регионалне географије (Европа). Знања која је остварио нису ни на нивоу препознавања и не показује способност репродукције и примене, не изводи закључке који се заснивају на подацима, критички не расуђује, не показује жењу за напредовањем ангажовањем као ни интересовање за учешће у активностима.

У СЕДМОМ разреду - област РЕГИОНАЛНА ГЕОГРАФИЈА:

Одличан (5)	<p>добија ученик који објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у Европи и на ваневропским континентима и уме да издвоји географске регије, препознаје негативне утицаје човека на животну средину настале услед специфичности развоја пољопривреде, рударства, енергетике, индустрије, саобраћаја и туризма укаже на узроке и последице кретања броја становника, густине насељености, природног прираштаја, миграција специфичних структура становништва по континентима, регијама и у одабраним државама, доведе у везу природне ресурсе са степеном економске развијености појединих регија и одабраних држава, самостално се сналази на географској карти, у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама, лако логички повезује чињенице и појмове; самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује; показује висок степен сарадње са осталим члановима групе и изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања.</p>
Врло добар (4)	<p>добија ученик који разуме географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у Европи и на ваневропским континентима и уме да издвоји географске регије, углавном се самостално служи географском картом, у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове, специфичности развоја пољопривреде, рударства, енергетике, индустрије, саобраћаја и туризма на проучаваним континентима, регијама и одабраним државама, самостално изводи закључке који се заснивају на подацима, решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења, показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања, у великој мери сарађује са осталим члановима групе и у знатној мери критички расуђује.</p>
Добар (3)	<p>добија ученик који описује природне и друштвене одлике континента Европе и наводи њене географске регије, описује природне и друштвене одлике континента и наводи њихове географске регије у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама, у знатној мери логички повезује чињенице и појмове, већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме, у довољној мери критички расуђује, делимично је самосталан у сналажењу на географској карти, показује делимични степен активности и ангажовања и у довољној мери сарађује са осталим члановима групе.</p>
Довољан (2)	<p>добија ученик који именује континенте и препознаје њихове основне природне и друштвене одлике препознаје њихове основне одлике знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену, у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима, понекад је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује, показује мањи степен активности и ангажовања.</p>
Недовољан (1)	<p>добија ученик који нема познавање основних појмова из регионалне географије Европе и ваневропских континента. Знања која је остварио нису ни на нивоу препознавања и не показује способност репродукције и примене, не изводи закључке који се заснивају на подацима, критички не расуђује, не показује жењу за напредовањем ангажовањем као ни интересовање за учешће у активностима.</p>

У ОСМОМ разреду- област РЕГИОНАЛНА ГЕОГРАФИЈА:

Одличан (5)	добија ученик који објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у нашој земљи и уме да издвоји географске регије, самостално се сналази на географској карти, у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама, објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља Р.Србије, логички повезује чињенице и појмове; објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности у нашој земљи, самостално изводи закључке који се заснивају на подацима, решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује; показује висок степен сарадње са осталим члановима групе и изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања.
Врло добар (4)	добија ученик који познаје природне и друштвене одлике наше државе и описује географске везе и законитости (опште и посебне) у нашој земљи и уме да издвоји географске регије, углавном се самостално сналази на географској карти, углавном самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења, показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања, у великој мери сарађује са осталим члановима групе и у знатној мери критички расуђује.
Добар (3)	добија ученик који описује природне и друштвене одлике наше државе и наводи њене географске регије у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама, у знатној мери логички повезује чињенице и појмове, делимично је самосталан у сналажењу на географској карти, већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме, у довољној мери критички расуђује, показује делимични степен активности и ангажовања и у довољној мери сарађује са осталим члановима групе.
Довољан (2)	добија ученик који препознаје основне природне и друштвене одлике наше државе, знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену, није самосталан у сналажењу на карти, у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима, понекад је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује, показује мањи степен активности и ангажовања.
Недовољан (1)	добија ученик који нема познавање основних појмова из регионалне географије Р. Србије, њених природних и друштвених обележја, знања која је остварио нису ни на нивоу препознавања и не показује способност репродукције и примене, не изводи закључке који се заснивају на подацима, критички не расуђује, не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање.

Оцењивање постигнућа ученика по ИОП-у

Ученик коме је услед социјалне ускраћености, сметњи у развоју, инвалидитета, тешкоћа у учењу и других разлога потребна додатна подршка у образовању и васпитању оцењује се на основу ангажовања и степена остварености циљева и посебних стандарда постигнућа у току савладавања индивидуалног образовног плана, на начин који узима у обзир његове језичке, моторичке и чулне могућности (**ИОП1,ИОП2**)

Ученик који стиче образовање и васпитање по прилагођеним стандардима постигнућа, оцењује се на основу његовог ангажовања и степена остварености циљева и прилагођених стандарда постигнућа.

Ученик са изузетним способностима ИОП3 који стиче образовање и васпитање на прилагођен и обогаћен начин, применом индивидуалног образовног плана, оцењује се на основу праћења остваривања прописаних циљева, општих и посебних стандарда постигнућа и ангажовања. Ученик који се образује по ИОП-у оцењује се на начин и према исходима планираним ИОП-ом, а у складу са посебним законом:

- оцену **одличан (5)** добија ученик који остварује значајан напредак у савладавању захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, уз веома висок степен ангажовања;

- оцену **врлодобар (4)** добија ученик који остварује значајан напредак у савладавању захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, уз висок степен ангажовања;

- оцену **добар (3)** добија ученик који остварује напредак у савладавању захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, уз ангажовање ученика и помоћ наставника;

- оцену **довољан (2)** добија ученик који остварује минималан напредак у савладавању захтева који су одређени индивидуалним образовним планом и прилагођеним стандардима постигнућа, уз значајну помоћ наставника и ангажовање ученика;

Ученику који стиче образовање и васпитање по индивидуалном образовном плану, а не достиже захтеве по прилагођеним стандардима постигнућа ревидира се индивидуални образовни план.

Закључна оцена утврђује се на крају првог и другог полугодишта, на основу свих појединачних оцена које су унете у дневник од почетка школске године. Закључна оцена на полугодишту не узима се у обзир приликом утврђивања аритметичке средине.

ЗАКЉУЧНА ОЦЕНА за успех из предмета Географија не може да буде мања од:

- 1) одличан (5), ако је аритметичка средина свих појединачних оцена најмање 4,50;
- 2) врло добар (4), ако је аритметичка средина свих појединачних оцена од 3,50 до 4,49;
- 3) добар (3), ако је аритметичка средина свих појединачних оцена од 2,50 до 3,49;
- 4) довољан (2), ако је аритметичка средина свих појединачних оцена од 1,50 до 2,49.

Закључна оцена не може да буде већа од највеће појединачне оцене уписане у дневник, добијене било којом техником провере знања.

Закључена оцена може бити и већа уколико је процена да је знање и заглагање ученика на вишем нивоу наго што оцене показују; уколико ученик покаже изузетан напредак и уколико се процени да би виша оцена стимулативно деловала на ученика.

Јовановић Ана

